7 ta' Novembru, 1994

Imħallfin: -

S.T.O. Prof. Giuseppe Mifsud Bonnici LL.D. – President Onor. Carmel A. Agius B.A., LL.D. Onor. Noel V. Arrigo LL.D.

Mikele Calleja

versus

Emanuela Cassar u Anthony Cassar ghal kull interess li jista' jkollu

Azzjoni Possessorja tal-Manutenzjoni

Sabiex din 1-azzjoni tirnexxi jehtieg li jirrikorru erba' elementi:

- (a) l-azzjoni tirrigwarda oggett immobbli jew universalità ta' hwejjeg mobili;
- (b) l-attur jinsab fil-pussess ta' liema xorta jkun tal-haĝa;
- (c) li jkun ģie mmolestat f'dan il-pussess;
- (d) li l-azzjoni tkun giet eżercitata fi żmien sena mill-molestija.

Inoltre l-pussess irid ikun' fis-sens tad-definizjoni moghtija millartikolu 524 tal-Kodići Ćivili. Huwa ghalhekk jekk il-pussess ikunx legittimu jew illegittimu, in buona fede jew u in mala fede u jekk ikollux bhala oggett id-detenzjoni tal-haga korporali tkun animo domini. Il-molestija tista' tikkonsisti fi kwalunkwe att guridiku jew fatt materjali li jimplika pretensjoni kuntrarja ghall-pussess ta' haddiehor Il-Qorti: -

Is-sentenza ta' l-Onorabbli Prim'Awla tal-Qorti Civili tat-13 ta' Mejju, 1991, li minnha sar l-appell prezenti taqra hekk:

"Rat ić-ćitazzjoni li biha l-attur, wara li ģew premessi dikjarazzjonijiet nečessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni, ippremetta illi l-attur u l-konvenuta Emmanuela Cassar huma l-pussessuri ta' żewġ porzjonijiet t'art diviži fil-klawsura msejha tax-Xlejli limiti tal-Gudja;

U illi l-attur kellu pussess ta' access ghall-ghalqa posseduta minnu minn fuq l-art ta' haddiehor u minn fuq l-art li fis-sajf ta' l-1978 il-konvenuti ghamlu pedamenti ghall-bini ta' kmamar liema pedamenti ostakolaw l-imsemmi passagg li kien ilu filpussess ta' l-attur f'dawn l-ahhar erbghin sena u aktar;

Illi l-konvenuti avolja interpallati sabiex inehhu dan lostakolu u jergghu jqieghdu l-passagg fl-istat pristinu tieghu izda naqsu li jaghmlu dan;

Talab li din il-Qorti tikkundanna lill-konvenuti sabiex ma jibqghux jimmolestaw lill-attur fil-pussess ta' l-imsemmi dritt ta' passagg u sabiex jaghmlu dak li hu necessarju sabiex dan il-passagg jerga' jitqieghed fl-istat originali tieghu li fih kien sassajf tas-Sena 1978;

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuti;

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda ta' l-attur;

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet li biha l-konvenuti eccepew:

Illi t-talbiet attrići huma infondati fil-fatt u fid-dritt peress li l-attur qatt ma kellu l-pussess ta' aččess minn fuq art talkonvenuti u meta l-attur ghadda minn fuq art tal-konvenuti dan dejjem ghamlu bil-bona gratia ta' l-istess konvenuti u ta' l-awturi taghhom;

Omissis;

Rat id-deposizzjoni moghtija quddiem l-Assistent Gudizzjarju fil-25 ta' Settembru 1989 mill-A.I.C. Joseph Huntingford li xehed:

"Nghid illi b'riferenza ghad-domanda li ghamilli d-difensur tal-konvenuti u čjoč kif jiena norbot il-paragrafu 45 tar-Rapport tieghi mal-konklužjonijiet tieghi nghid li l-attur kellu d-dritt li jghaddi bir-rigel u biž-žiemel minn fuq il-'quarta porzione' '';

Rat ukoll id-deposizzjoni moghtija mill-A.I.C. Joseph Huntingford fit-13 ta' Gunju 1990;

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawża u senjatament in-Nota t'Osservazzjonijiet tal-kontendenti ppreżentati rispettivament, fid-19 ta' Novembru 1990, ta' l-attur u fl-4 ta' April 1991 dik tal-konvenuti;

Ittrattat;

Ikkunsidrat:

Illi l-azzjoni odjerna hija dik possessorja msejha ta' manutenzjoni kkontempolata mill-artikolu 534 tal-Kodići Ćivili li jiddisponi li: ''Kull min, waqt li jinsab fil-pussess, ta' liema xorta jkun, ta' haġa immobbli, jew ta' universalità ta' hwejjeġ mobbli, jiĝi mmolestat f'dak il-pussess, jista', fi żmien sena millmolestija, jitlob li jinżamm f'dak il-pussess, basta li ma jkunx ha b'idejh dak il-pussess minghand il-konvenut bi vjolenza jew bil-mohbi, jew ma jkunx kiseb minghandu dak il-pussess b'titolu prekarju''. L-azzjoni l-oħra possessorja ta' spoll privileģģjat ikkontemplat mill-artikolu 535 hija eskluża bil-fatt li kif jirriżulta mill-premessi stess kienu għaddew ix-xahrejn billi fiċ-ċitazzjoni stess jingħad li l-molestija ġrat fis-sajf tas-sena 1978 u ċ-ċitazzjoni ġiet ippreżentata fit-22 ta' Frar 1979;

Jirriżulta li qabel il-kawża odjerna l-attur kien esperixxa kawża ohra fuq l-istess moghdija quddiem din il-Qorti (Ćitazzjoni Numru 1206/78) fl-ismijiet "Michele Calleja vs Anthony Cassar" li giet ćeduta fl-20 ta' Frar 1979, biex l-attur jidderigi ruhu ahjar. Id-differenza bejn iż-żewg kawżi hija li kif ga spjegat fuq, l-azzjoni odjerna hija possessorja, l-ohra kienet ta' natura petitorja u fiha l-attur kien ibbaża l-pretensjoni tieghu fuq ilkuntratt ta' divizjoni fl-atti tan-Nutar Francesco Farrugia tat-8 ta' Dićembru 1932;

Jirriżulta wkoll'li l-attur huwa proprejtarju tat-tieni (2) porzjoni filwaqt li l-konvenuta Emanuela Cassar hija proprjetarja tat-tielet (3) porzjoni msemmija fl-att ta' divižjoni fuq iččitat;

Jirriżulta wkoll li skond l-istess divižjoni l-porzjoni ta' l-attur tgawdi servitù fuq ir-raba' (4) porzjoni li m'hix proprjetà talkonvenuta u a tenur ta' l-istess kuntratt l-art ta' l-attur ma tgawdix servitù ta' moghdija fuq it-tielet (3) porzjoni tal-konvenuta;

Ikkunsidrat:

Illi hija ma tarax x'rilevanza ghandha s-sottomissjoni talkonvenuti li l-attur biddel il-kawżali tieghu fil-kawża odjerna. Fil-fehma tal-Qorti l-attur kellu kull dritt jaghmel dan ghax liskop li čeda l-ewwel kawża biex istitwixxa din il-kawża kien proprju biex jaghżel triq ohra, ghax kieku lanqas jaghmel sens li jčedi kawża biex jistitwixxi ohra identika ghaliha. Iżda kienet x'kienet ir-raguni li ghaliha čeda l-ewwel kawża, setghet kienet li, per eżempju, il-konvenut f'dik il-kawża ma kienx il-legittimu kontradittur, l-ewwel kawża li giet čeduta ma hix ostakolu ghal dik odjerna bis-sempliči fatti li l-ohra kellha kawżali differenti;

Ikkunsidrat:

Illi l-eccezzjoni tal-konvenuti hija fis-sens li l-attur qatt ma kellu l-pussess ta' access minn fuq l-art tal-konvenuti u meta lattur ghadda minn fuq art tal-konvenuti dan dejjem ghamlu bilbuona grazia ta' l-istess konvenuti u ta' l-awturi taghhom;

Dan fil-fehma tal-Qorti jfisser li l-konvenuti qeghdin ječćepixxu li l-attur m'ghandux pussess ghax il-pussess ma jistax ikun fondat fuq mera tolleranza. Di fatti dan hu dottrinalment korrett billi l-ligi stess a tenur ta' l-artikolu 526 tal-Kodići Čivili tiddisponi li:

"Dawk l-atti li huma biss fakultattivi jew li jithallew li jsiru biss bil-buona grazzja ma jistghux jiswew ta' bazi ghal ksib tal-pussess";

Ghad-differenza ta' l-azzjoni ta' spoll privileggjat, li tista' tigi esperita anke mis-semplici detentur, l-azzjoni ta' manutenzjoni tista' tigi esperita biss minn pussessur, anke jekk il-pussess ikun illegittimu jew in mala fede, basta li jkun veru pussess, jiģifieri, godiment ''*animo domini''* u għalhekk, jekk il-godiment ikun ibbażat fuq tolleranza, ma jkunx jeżisti l-pussess li hu rekwiżit essenzjali ta' l-azzjoni ta' manutenzjoni;

Ikkunsidrat:

Illi jirrizulta mill-eccezzjoni stess kif ukoll abbondatement mill-provi rakkolti li l-attur ma hax b'idejh il-pussess minghand il-konvenuti bi vjolenza jew klandestinament jew b'titolu prekarju. L-eććezzjoni hija li l-attur ma ghandux pussess ghax twassalx ghall-pussess. Però, mill-istess it-tolleranza ma eccezzjoni, u mili-provi rakkolti, jirrižulta ampjament li l-passagg ilu ježisti mid-data tal-kuntratt ta' divižjoni fuq iččitat tat-8 ta' Dicembru 1932. Jibqa' biss li jigi eżaminat jekk il-konvenuti rnexxilhomx jippruvaw li l-access minn fuq l-ghalqa taghhom kien att ta' tolleranza. Kif jghallem il-Baudry (Vol. XXVIII, para. 285) "la questione se gli atti sono stati fatti o meno a titolo di tolleranza e particolarmente delicata quando si tratti della prescrizione acquisitiva della proprietà o della comproprietà di una via. È noto che a differenza della servitù di passaggio la proprietà o la comproprietà di una via si può acquistare per prescrizione. Ma occorre che gli atti di passaggio non siano stati il risultato della semplice tolleranza. L'estenzione e la generalità della tolleranza non ne distruggono il carattere; basta perchè la prescrizione sia impossibile, che fosse necessario il gradimento del proprietario. Così l'esistenza di una cancellata anche se sempre aperta, è un indice che il passaggio non si esercitava che a titolo di tolleranza'';

Ghalkenun l-attur iččitat qed jikkummenta f'materja ta' užukapjoni però l-Qorti thoss li l-istess prinčipju ghandu japplika fis-sens li l-konvenuti jridu jippruvaw li kien hemm xi haga min-

naha taghhom u ta' l-awturi taghhom li tindika li l-aččess moghti kien biss rižultat ta' tolleranza. Fil-fehma tal-Qorti mill-kumpless tal-provi t-tolleranza ma ĝietx ippruvata sodisfaĉentement, anzi jidher li l-partijiet involuti fid-divižjoni kienu bl-impressjonii li s-servitù kienet pattwita fil-kuntratt u ghalhekk hija ižjed attendibbli l-veržjoni tax-xhieda li qalu li min-naĥa tal-konvenuti u l-awturi taghhom l-atteĝĝjament kien li l-passaĝĝ kien bi dritt u mhux b'sempliĉi tolleranza. In fatti, l-attur ibbaža l-kawža l-oĥra, ĉeduta proprju fuq il-kuntratt ta' divižjoni;

Ghal dawn il-motivi, billi l-molestija tirrižulta ppruvata, u billi l-pussess ta' l-attur huwa dak volut mil-liģi, tiddećidi billi tičhad l-eććezzjoni tal-konvenuti u tilqa' t-talbiet attriči u ghallfinijiet tat-tieni talba tipprefiģģi lill-konvenuti terminu perentorju ta' xahrejn biex jagħmlu dak li hu nećessarju sabiex il-passaģģ imsemmi fić-čitazzjoni jerĝa' jitqiegħed fl-istat oriĝinali tiegħu li kien sas-sajf tas-sena 1978. Bl-ispejjež kontra l-konvenuti'';

Rat in-nota ta' l-appell tal-konvenuti u l-petizzjoni ta' lappell taghhom li permezz taghha talbu li din il-Qorti joghgobha tirrevoka s-sentenza appellata billi tilqa' l-eccezzjonijiet taghhom u tichad it-talba attrici bl-ispejjeż taż-żewg istanzi kontra l-attur appellat;

Rat ir-risposta ta' l-appell ta' l-attur;

Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti;

Semghet it-trattazzjoni;

Ikkunsidrat:

L-appellanti ghandhom is-sottomissjonijiet li gejjin in sostenn ta' l-appell taghhom;

a) Ghalkemm jista' jkun li dan il-passaģģ kien ježisti meta sar il-kuntratt tad-divižjoni, il-konklužjoni ta' l-ewwel Onorabbli Qoreti tmur espressament kontra dak li hemm miktub fil-kuntratt tad-divižjoni. Effettivament, il-kuntratt tad-divižjoni huwa ćar bižžejjed biex jindika minn liema porzjonijiet fid-divižjoni kellu jgawdi servitù ta' passaĝĝ fuq porzjonijiet ohra u min millporzjonijiet fid-divižjoni kellu jbati servitù ta' passaĝĝ favur porzjonijiet ohra;

b) L-attur u xi xhieda ohra li hu pproduča riedu jaghtu l-impressjoni li l-passaĝĝ in kwistjoni kien l-uniku passaĝĝ minn fejn l-attur u l-awturi tieghu setghu jghaddu ghal ĝo l-ghalqa ta' l-attur. Dan mhux korrett u din it-teži hi kontradetta kemm mill-istess kuntratt ta' divižjoni li jistipula minn fejn kellhom dritt li jghaddu l-proprjetarji tat-tieni porzjoni u mill-fatt li dan il-passaĝĝ hu biss ta' madwar žewĝ piedi u nofs meta l-kuntratt ta' divižjoni jaĥseb ghal drittijiet ferm akbar minn daqshekk;

č) L-ewwel Onorabbli Qorti waslet ghal konklužjoni billi ghamlet analogija ma' dak li jghallem il-Baudry dwar lužukapjoni, čjoč, illi l-konvenuti ghandhom jippruvaw li kien hemm xi haĝa min-naĥa tagħhom u ta' l-awturi tagħhom li tindika li l-access mogħti kien biss rizultat ta' tolleranza;

d) Kemm il-kuntratt ta' divižjoni kif ukoll ix-xhieda prodotti f'din il-kawža jaqblu li fejn hemm il-passaģģ in kwistjoni hu ta' proprjetà ta' l-appellanti. Barra minn dan ma jistax jinghad li ģie ppruvat li huma jew l-awturi tagħhom taw xi dritt ta' aċċess lill-attur. F'dawn iċ-ċirkostanzi, għalhekk, sta għallattur li jipprova li hu akkwista xi dritt u mhux li huma ghandhom jippruvaw li l-access li seta' kellu l-attur kien wiehed ta' mera tolleranza;

e) L-attur qed jibbaża l-kawża tieghu fuq semplići pussess ta' access. Kif hu sar pussessur leģittimu ta' dan l-access ma jghidx. Ghalhekk huwa ghall-attur li jipprova li hu pussessur fid-dritt ta' dan l-access, li fil-verità lill-attur ma jiswielu xejn, aktar u aktar illum peress li fejn kien hemm il-passagg gie mibni fuq iż-żewg nahat tieghu;

f) Ghalkemm il-passaģģ ilu maghluq sa mis-sajf ta' l-1978, l-attur xorta wahda baqa' jidhol fl-ghalqa tieghu. F'dan irrigward, ghalhekk, kienet zbaljata l-konkluzjoni ta' l-AIC Joseph Huntingford fir-rapport tieghu u liema konkluzjoni l-istess Qorti skartat;

g) Fis-sentenza taghha l-ewwel Onorabbli Qorti rrimarkat li ma thossx x'rilevanza ghandha s-sottomissjoni tal-konvenuti li l-attur biddel il-kawżali fil-kawża odjerna wara li fiċ-ċitazzjoni fil-kawża Mikele Calleja vs Anthony Cassar (Ċitaz. Nru. 1206/78) u li ģiet ċeduta fl-20 ta' Frar, 1979 biex l-attur jidderiģi ruhu aħjar. Skond l-appellanti r-rilevanza ta' dik il-kawża hi illi skond dak li hemm fl-ewwel kawża, l-attur kien qed jibbaża lpretensjoni tiegħu fuq dak li hemm fil-kuntratt ta' diviżjoni tat-8 ta' Frar, 1932, għax mingħalih li dak il-kuntratt kien jagħtih xi dritt fuq proprjetà tagħhom. Meta l-attur irrealizza li dak ilkuntratt ma jagħtihx drittijiet kif kien qed jippretendi li seta' kellu, allura pprova jibbaża l-pretensjoni tiegħu fuq pussess ta' aċċess – ħaġa illi effettivament la hu u lanqas l-awturi tiegħu qatt ma kellhom. Għax ghalkemm missier il-konvenuti, li ma kellu xejn minn din il-proprjetà peress li din il-proprjetà kienet

APPELLI CIVILI

parafernali ma' martu, kien bi buona grazzja thallh jghaddi, b'dan li l-attur la sar pussessur wisq anqas proprjetarju ta' listess passagg li effettivament kien iservi ghall-konvenuti u lawturi taghhom biex minn go fih jghaddu gol-kamra li kellhom tmiss mieghu;

Ikkunsidrat:

Illi kif sewwa I-ewwel Onorabbili Qorti I-azzjoni esperita mill-attur hija dik ikkontemplata mill-artikolu 534 tal-Kodići Ćivili (Kap. 16), čjoè l-azzjoni possessorja tal-manutenzjoni. Kif kienet galet din il-Oorti fis-sentenza taghha tat-13 ta' Frar, 1959 in re Grace Agius vs Angiolina Cutajar (Vol XLIII.I.97) sabiex din l-azzjoni tista' tirnexxi jehtieg li jirrikorru erba' elementi, u cioè, l-attur irid jipprova li (a) l-azzjoni tieghu tirrigwarda oggett immobbili jew univeralità ta' hwejjeg mobili, (b) li huwa jinsab fil-pussess ta' liema xorta' jkun, tal-haga, (c) li jkun gie mmolestat f'dan il-pussess u (d) li l-azzjoni tkun giet eżercitata fi źmien sena mill-molestja. Inoltre, skond il-ligi, il-pussess irid ikun fis-sens tad-difinizzjoni moghtija mill-artikolu 524 tal-Kodići Čivili (Kap 16). Huwa ghalhekk indifferenti jekk il-pussess kienx leggittimu, jew illegittimu, "in buona fede" jew "in male fede" u jekk ikkollux bhala oggett id-detenzjoni tal-haga korporali jew it-tgawdija ta' xi jedd, ''basta li dik id-detenzjoni u dik it-tgawdija tkun "animo domini". Jiżdied ukoll illi kwantu ghall-molestja. din tista' tikkonsisti fi kwalunkwe att guridiku jew fatt materjali li jikkonstitwixxi jew jimplika pretensjoni kuntrarja ghall-pussess ta' haddiehor (vide ukoll Michele Azzopardi vs Giuseppe Farrugia - Vol XXVII.I.622);

Dana ģie premess, ghaliex trattandosi ta' azzjoni possessorja, huwa impellenti li f'kawża simili ma jsirx l-iżball

li l-Qorti, il-provi, u s-sottomessjonijiet jigu minflok indirizzatti lejn valutazzionijiet li huma rilevanti ghall-azzioni petitoria. F'dan il-każ il-posizzjoni li temergi mill-azzjoni hija wahda semplići; l-attur ged jallega li ģie turbat fil-pussess ta' access jew passag ghall-ghalqa tieghu. Isegwi ghalhekk li kull ma kellu jipprova hu li verament huwa kien jipposjedi "uti dominus" dan l-access meta gie turbat fih u li din il-molestja giet kommessa fil-konfront tieghu mill-konvenuti. Sfortunatament, konsiderazzjonijiet ohra bhal x'kienet il-kawżali tać-ćitazzjoni fil-kawża l-oħra, li l-istess attur kien istitwixxa u sussegwentement ćeda biex jiddirigi ruhu ahjar, huma toto coelo irrilevanti ghaliex, kif inghad, din hija azzjoni ohra, diversa u awtonoma, ibbazata fuq nozzjoni ta' pussess u molestja u xejn izjed. Ghalhekk kwistjonijiet ta' natura petitorja ma kellhomx jigu mdahhla filkawża sakemm ma jkunux kwistjonijiet li jinnewtralizzaw lazzjoni u ghamlet sewwa l-ewwel Onorabbli Qorti fil-kawża lohra kienet irrilevanti ghall-fini ta' din il-kawża anki jekk ilkonvenuti kienu ged jinsistu hafna fug din is-sottomissjoni;

L-istess jinghad fir-rigward ta' l-analisi li l-konvenuti appellanti ghamlu fi prim'istanza, u qed jirrepetu f'dan l-istadju, fir-rigward ta' jekk mill-kuntratt ta' divižjoni jirrižultax id-dritt ta' passaģģ li l-attur jgħid li għandu, għaliex għalkemm dan ċertament jista' jkun rilevanti f'każ ta' azzjoni petitorja, ma jistax ikollu rilevanza f'din il-kawża fejn dak li hu rilevanti hu biss jekk l-attur kienx jippossjedi "uti dominus" fiż-żmien talmolestja. Jista' s'intendi l-passaġġ b'mera tolleranza. Però lkonvenuti dehrilhom li jistgħu jqajmu l-kwistjoni tat-tolleranza u jippretendu li mhux huma jippruvaw li dak li qed jallegaw huwa minnu, iżda li għandu ikun l-attur li jipprova li hu mhux qed jiddetjeni il-passaġġ b'mera tolleranza jew bil-buona grazzja tal-konvenuti; Irrilevanti ukoll huma konsiderazzjonijiet ohra li fuqhom inhela hafna žmien u čjoč jekk il-passagg illum hux prattikabbli u jekk l-attur ghandhux band'ohra minn fejn jista' jghaddi;

Din il-Qorti eżaminat l-atti kollha pročesswali u partikolarment l-ammont kbir ta' provi li jingabru tul it-tnax il-sena li din il-kawża damet biex ingatghet fi prim'istanza u hija tal-ferma opinjoni li jirrizulta minghajr l-ičken ombra ta' dubbju li ghal żmien twil ta' snin, l-attur appellat kien jaghmel użu minn dan il-passagg li fih gie turbat mill-konvenuti appellanti, bilbil-konoxxenza u ghal zmien twil bla ebda miftuħ u kontestazzjoni da parti tal-konvenuti u l-awtur taghhom. Il-provi li gabu l-konvenuti fir-rigward ta' kif suppost saret il-gasma u xi drittijiet ta' passagg gew ikkrejati bil-kuntratt ta' divizjoni ma jippruvawx li l-pussess ta' l-access mill-attur kien wiehed prekarju jew li kien b'mera tolleranza. F'dan ir-rigward jigi osservat li dak li jghid l-artikolu 534 tal-Kodići Čivili (Kap 16) huwa car biżżejjed u cjoè li jekk ged issir allegazzjoni li l-attur dan il-passagg hadu b'idejh minghand il-konvenuti bi vjolenza jew bil-mohbi, jew li dak il-pussess l-attur kisbu minghand ilkonvenuti b'titolu prekarju, il-prova ta' dan kollu, jew liema minnu, kellha issir minn min qed jallega dan jew dawn id-difett/i fil-pussess ta' l-attur, f'dan il-każ il-konvuti, li però, fil-fehma indubitata ta' din il-Qorti, ghalkemm allegaw it-tolleranza baqghu ma ppruvawx li f'xi zmien huma taw, jew l-attur akkwista minghandhom, il-passagg bil-bona grazzja taghhom jew li l-attur klandestinament jew bi vjolenza akkapparra dan l-access. Mill-banda l-ohra l-attur fil-fehma ta' din il-Qorti pprova l-elementi kollha nećessarji biex tirnexxi l-azzjoni intentata minnu li kif inghad hija wahda purament possessorja u prevista u intiża mhux biex tistabbilixxi dritijiet reali izda biex tittutela manutenzjoni tal-pussess;

F'dawn ic-cirkostanzi, ghalhekk, l-appell qed jigi respint u s-sentenza appellata qed tigi kkonfermata bl-ispejjeż ta' din l-istanza u kariku ta' l-appellanti. Iż-żmien moghti mill-ewwel Qorti ghar-rientegrazzjoni fil-pussess jibda mil-lum.